

DEBRECEN- N.VÁRADI ÉRTESÍTŐ.

Vasárnap Nov. 14-én 1852.

2-ik félév, 10^{dik} évfolyam.

Adás-vevés 's mindenféle hirdetényekkel, vegyes hírekkel hetenkint megjelenik.
Félévi előfizetés helyben 1 frt. 40 kr. — postán bár hová 2 frt. 30 kr. p. p. — Előfizethetői mindkét városi tudakozó intézetben.
Egy példány ára 4 kr. p. p.

F O G A K

mesterkéltségek készítése.

Alólirt tisztelettel tudatja egy a helybeli mint a környéki t. c. közönséggel, hogy ő a híjános fogak helyett, finom angol vagy francia ércfogakat — aranya és platinába foglalva ujjonnan behelyeztetet. (Píegen in Paladium und Hipopotamus) angol 's francia modor szerint tartósan kidolgozva. Továbbá a ferde, — ki 's beálló fogakat rendezi, — a rosszakat tisztítja 's javítja. Biztosítja egyszersmind az illető t. c. rendelkezőket, hogy legnagyobb szorgalmat fordítand arra, miként működése által tökéletes megelégedést nyerhessen. 's mindezek mellett is legújtanynosb ár mellett szolgálhasson. Rövid ideig való itt mulatása alatt az illető t. c. rendelkezőkietmélőbb elvárja — a piacon levő Rádl Józsefféle házában szállásán. — Debrecen nov. 12. 1852.

(D. 211.) (1. 3.) Girand Ottomár.

(D. 213.) **Két ló, szerszámostól,**

és

egy festett könnyű-szekér,

együtt, vagy bármelyik külön is eladó, Debrecenben Szépcán 2171-ik sz. alatt háznál.

(V. 156.) **Kiadó bolt és lak.** (1. 3.)

V. Olasziban a köhídnál Nájmanféle lak 's szeglet bolt, 3 szobával, konyhával, pincével, padlásal, kullal ellátva minden óran kiadó. szinte egy más kiadó bolt is van Kis-piacon Matulai házá alatt. Értekezhetni iránta a N.Váradi t. intézetben.

(V.157.) **Eladó pálinka moslék.** (1.3.)

Dél Bihar megye, Mező Telegd várossában, 20-ik novembertől 6 hónapig naponként 50 akó sűrű pálinka moslék van eladó, akár marhának, akár sertésnek való istállóval. Értekezhetni a N.Váradi tudakozó intézetben.

(D. 210.) **Bor és hegyi szőlő.** (1. 2.)

Néhai Németh József csödtömögéhez tartozó Nagy-Kázyai szőlőnek 433 kis csebet és 4 kantát tevő folyó évi termése a helyszínén most folyó november hónap 23-án délelőtti 9 órakor, valamint azt követőleg maga a szőlő is alatta levő épületekkel, pincékkel és szüretelő edényekkel együtt árverésen elfognak adatni. Kelt Debrecenben nov. 9. 1852.

A' csödtömög választmány.

Minden embernek! Fiatal és öregnek!

Felette fontos minden emberre nézve, jó és használatos fogakat birni a szájban, a szerint soha nem tehetünk eleget annak megtartására!

Ha például jó fogak hiánya miatt az ételeket jól rágni nem lehet, úgy nehéz emésztő táplálékot vesz be a gyomor, és idővel az emésztésre lehetlenné lesz, a mely miatt a legtöbb betegségek származnak, és fájdalom csak keveset tügyelnek az emberek ezen testüknek fontos létrésére „a fogakra.” Hogy a fogakat minden támadástól meglehessen óvni, szükséges főkép, a foghust egéssége állapotban megtartani, melyszerint én a magamon próbált Bécsben Popp J. G. által ujjonnan feltalált Anatherin szájvizet lelkiismerettel mindenkinek (kivált beteg szájhussal szenvedőnek) legbuzgóbban ajánlhatom, és megvagyok győződve, hogy mindenki, a ki ezen vizet egyszer használja, az ismétlődés ellen csak ezt fogja használni. Minden szüléknek, tanítóknak és nevelőknek csak azt tanácsolhatom, gyermekeinek és növendékeinek a fogak tisztán tartását már fiatal korukban mindenképp előtti fejekbe verni, miáltal nagy korukban sok fájdalomtól és betegségtől mentek lesznek!

Egy részrehajlatlan emberbaráttól.

Ezen hathatós gyógyerejű szájvizet kapható Debrecenben **Gaszner Pál** fűszerkereskedésében. (D. 212.)

V. Olasziban.

Alulírtnak ezennel van szerencséje a' t. c. nagyérdemű közönséggel tudatni, miszerint (Váradolásziban, ezelőtt Lónyai, jelenleg Steinné aszszonyság 292. számú Nagytuccai házánál) egy igen jól rendezett

fűszer- és festékkereskedést

nyitott, melyhez a' megkívántó mindenféle fűszerek, Olaszhonból, Ceylonból, Frankhonból hozattak; különösen pedig ajánlja a' t. c. közönség figyelmébe igen finom minőségű kávéit, cukrait, riskásait, nem különben hosszú és kerek olaszogyoróit, valódi tiszta jamaicai rumot, 's az ehez megkívántó tiszta ízű legjobb pecco- és imperial-theait. a' legjobb minőségű francia tábla-olajt, finom króji és pamasan-sajtot, úgy szintén fris liptai túrót, törökhozi szultán, koszorús és dalmátiai hordós fűgét, milly-, apollo- és belvedere-gyertyáit, mosdani és lótszításra használni szokott szivacsait, továbbá ajánlja, a' minden héten kétszer érkezi szokott különös finomságú fris

bécsi sajtolt élesztőjét,

francia aszalt- és cukrozott gyümölcsseit, úgy szintén olasz gesztenyét, narancsot, angolnát, heringet, valamint az annyira kedvelt malaga-szőlőit, valóságos veronai szalámit és bécsi csokoládé-raktárát, mindent a' legjutányosabb meghatározott árban, nagy és kisebb részletekben.

Különösen ajánlatnak még: valóságos tokaji, ruszti, ménesi és muskutatly-, aszuszóló-, nemkülönbön vilányi és budai vörös, neszmélyi és somlyai fehér borok, ugyszintén champagnei is; különbféle belföldi, angol, francia és hollandi, író-, levél- és rajz-papírok; valódi chinai tuschok és tuschfestékek, mindenféle író- és rajzoló-eszközök 'stb. Rössler I. K.

(V. 153.) **Sonnenfeld János** (3. 3.)

Nagyvárad keresező raktárában a' kis piacon kapható, — a' babor és württemberg királyságok által engedélyezett, 's német országi több főorvosi társulatok által megvizsgáltatott közhasznu

köszvény vászony

ez használható mindennemű köszvény, Csont-hasgatás, fej- fog- arcfájás, nyilalás, fülzugás, szemkönnyezés, mej- hát 's derekfájás (Hexenschuss) lábszárhasgatás, orbánc, görcs, és mindenféle daganat ellen 'stb. Csomójának ára, használati leirással együtt 1 frt p.p.

MEGHIVÁS.

A' Debreceni István gözhengermalmi Társulat — folyó hó 14-én délelőtti 10 órakor a' Fehérlő vendéglőnél szállásoló Casinói teremben **közgyűlést** a' mult September hó 19-én tartott közgyűlésen be nem végzetett tárgy elintézése végett tartandván; arra a' t. c. részvényesek ezennel meghivatnak. Kelt a' fencimzett Társulat képviselő választmányának 1852. év October 19-kén tartott üléséből.

Kiadta Szilágyi Lajos m. k.

(D. 209.) (2. 2.)

társulati jegyző.

(D. 206.) **Hirdetmény.** (3. 3.)

A' cs. kir. Debreceni kerületi Pénzügy Igazgatóság részéről közhiréttetik, hogy az alapítványi Püspök-Ladányi uradalomnál nélkülözhetővé vált Gazdasághoz tartozó különbféle szerek, és eszközök, ugy nemkülönbön ott készletben találtató szemes termények, továbbá széna, sarju, szalma, nád, hatvan (60) jármás ökör, szekerestül árverés utján készpénz fizetés mellett, a' leg többet ígérőnek el fognak adatni. — Az ezen árverésben részt venni kívánók folyó év november hó 18-án reggeli 9 órakor a' helyszínére a' Püspök-Ladányi uradalmi tiszti lakha meghivatnak. Kelt Debrecenben October 26-án 1852.

A' cs. k. Pénzügy ker. Igazgatóságtól.

(D. 203.) **Kiadó bólt és lak.** (2. 3.)

Debrecenben a' piacon, 1586-ik szám alatti háznál egy bólt, két szoba, konyha, kamara, egy raktár, padlás, és pince Pünkösdtől fogva évenként minden óran bérbe kiadó. — Értekezhetni felőle házbirtokos t. c. Kenesei Antal ural.

(D. 210.) **Eladó ház.** (2. 3.)

 Debrecenben Ceglédutcán magos közben 40-ik sz. alatt, jó karban levő ház, utánna való földel, szabad kézből örök áron eladó. Értekezhetni Csapóúca szegleten levő Stencinger Károly fűszerkereskedésében.

(D. 207.) Eladó postaállomás. (3. 3.)

Ő cs. kir. apostoli Felsége legkegyelmesebb engedelmenél fogva a' debreceni cs. kir. postaállomás — melynek havonkénti jövedelme 400 pengő forintra rug — szabad kézből eladható levén, azt tulajdonosa eladni szándékozik, ki megvenni akarja, értekezhetik az iránt a' tulajdonos postamesterrel személyesen, vagy bérmentes levélben Debrecenben a' postaháznál.

(V. 152.) Árlejtési hirdetés. (3. 3.)

A' NVáradai cs. kir. kerületi pénzügy igazgatóságához az 1853-ik évre megkívántató alább jegyzett író és világító anyagok szállítása végett, e' folyó 1852-ik év november hó 21-én a' fentérintett igazgatóságnál árlejtés fog tartatni, — a' mely időig, az e' részbeni írásbeli ajánlatok a' többször említett cs. k. kerületi pénzügy igazgatóságához előre benyújtandók lesznek, hol a' közelebbi feltételek a' vállalkozóknak tudomásokra juttatni fognak.

A' megkívántató anyagok e' következők: u. m.

- 20 Rizma nagyobb Concept Papir
- 22 „ „ Canzlei „
- 8 „ Regál papir
- 20 „ Maschina posta papir
- 2 „ nagy medián papir
- 8 „ boríték „
- 6 „ kissébb boríték papir
- 2 „ itatós papir
- 200 kötet 3. sz. huzott író toll
- 50 pint fekete tenta
- 24 üveg veres „
- 200 font porzó
- 15 tücét fekete írón
- 10 „ veres „
- 40 font veres spanyol viasz
- 40,000 darab pecsétlő veres ostya
- 20 kötet 30 ölnyi hosszú spárga szövet
- 20 font közönséges spárga
- 12 matring barna cérna
- 4 „ fejér „
- 5 tücét varró-tű
- 650 font Szebeni fagygyu gyertya
- 3 darab 30 rőfös viaszos vászon
- 3 „ „ 30 rőfös boríték „
- 80 font repce olaj
- 25 kötet lámpa-bél
- 10 láda kéntelen gyufa
- 2 tücét ár.

A' NVáradai cs. k. kerületi pénztártól.
NVáradon 19-ik October 1852.

Sztzanjawszky János s. k. Buday Károly s. k.
cs. kir. pénztárnok. ellenőr.

Balmaz Németújváros nov. 5. 1852.

Igen tisztelt Szerkesztő ur! Énnekem örökké célom volt ez életben használni a' közönségnek, hivatalos körömben belől és ha lehet kívülte is. Minden vállalatom eddigelé e' célra irányzott. Közelebbi vállalatomnak is — hogy a' Balmaz Német-Ujvárosi reformált Egyház' lelkipásztori hivatalát elfogadtam — egyenes célja a' volt, hogy egy derék férfinak rólam még tanuló koromban tett jóslatát — „hogy ugymond engem' német Ujvárosra tesznek lelkészül, hol aztán egy derék németnyelvtani intézetet állítsak, 's hozzám a' vidéknek növendékei tanulás végett fognak küldetni“ — mert úgy intézte maga a' gondviselés is — beváltam, beteljesitem; annyival örömebbem, mert az által leginkább vélem egész tájékunkra jölvételeg hathatni 's ezereknek használhatni.

Oh de egyéily intézetnek felállítására anyagi erőm nincsen, 's csak jölvéte adakozások' útján esz-közölhetem azt. De a' mi népünk nem igen örömet adakozik önkénytelen; míg felőle biztosítva nincs, ha valyon lesz-e adakozásának fogadott sikere; míg az egyén (ki azt kéri bármi jótékony célra is) maga iránt bizalmat 's a' vállalatnak kivételére célzó képességéről jó véleményét nem szerez.

Ez indok kényszerít engem, előlegesen — mint több debreceni Polgároknak ígertem — saját paplakom 's ha szükség úgy kívánja az iskola' körében a' német nyelv' tanítását csak magánosan megkezdeni, 's megmutatni egy-két év alatt a' vidéknek: mikép nem szükség nékie gyermekeit a' Szepességre német-nyelv megtanulása végett nagy költséggel szállíttatni: hanem az olcsóbban Ujvárosban is — és így közel — elérhető, kivált idő folytával; hogy ekkép környékünk látván többeken működésem alatt a' sikert, hajlandó legyen ily nagy célra való adakozásra, elhívén, hogy a' ki maga jól tud tanítani, az bizonyosan képes leendő egy célszerű intézetben, az ebbe majd állítandó egyénekre 's tanítók' működésére felügyelni. Mert én — ha tervem sikerülhet csak közvetve kívánok ez intézetre hatni, azt igazgatni, megnyervén mind felállítására mind igazgatására a' Felsőbbek beegyezését.

Ell kell tehát — előbb kicsinyben — a' fontos-hatásu terv' kivételét kezdeni. Eddig is igyekeztem volna benne: de körülményeim még nem voltak reám oly kedvezők, hogy hozzáfoghassak. Most már oly helyzetben érzem magamat, hogy szolgálhatok a' tisztelt közönségnek e' tekintetben. Szándékom azért nehány — mintegy 6—7 növendéket saját lakomra, kosztra 's tanítás végett is egyszermind felvállalni; kikről kezeskedem, hogy a' legtisztább német nyelvet megfogják tanulni. Ha pedig valaki más háznál sokkal olcsóbb kosztot, mosást, szóval

egész ellátást akarna növendéke részére nyerni, ar-
ra nézve is kifogom tudni az illető helyeket mutatni.
A' feltételeket van szerencsém — ha valaki azután
tudakozódnék — imhol Szerkesztő ural közleni. 'S
ezek azok:

1) Minden befogadandó növendék tanulta lé-
gyen már a' magyaryelvntant, úgy hogy ne legyen
benne egészen járatlan.

2) Elegendő 's minden szükséges ágybelivel,
ruhával ellegyen látva.

3) Koszt- mosási- gyertya- fűtési- szállási
díj, a' tanítás' egész ideje alatt 120 pft. Ennek az
összegnek 1/4-dét és így 30 pftot minden szüle elő-
legesen, — a' többi összeget csak 6 hó múltával —
miután látja 's tapasztalta, hogy gyermeke előre ha-
lad — tartozik lefizetni.

a) Ez így leend nálam saját lakomon, hol egy-
szersmind a' növendékek' erkölcsére is felügyelhet-
ni, módomban álland. Ellenben

b) Ha valaki másutt fogadja az ellátásbeliket,
tetszése szerint alkudhatik: de ilyenkor nem ügyel-
hetek fel oly szorosan a' növendékek' erkölcsére.

4) Tanításdíjult fizetend minden

a) Nálam lakandó növendék az egész idő alatt
40 az az negyven ezüst forintot. A'

b) Másutt lakó pedig 60 ezüst forintot.

Ezen összeget csak a' tanítási év' bevégezté-
vel tartozik mindenki gyermekéért lefizetni, mikor
már a' sikert látandja.

5) Tankönyvvel, előlegesen csak Márton' né-
met grammatikájával a' 8-dik kiadástól fogva bár-
melyikkel ellátva légyen.

Magam' részér öli feltételek:

1) A' tanítási év a' jobb tehetségűekre nézve
10 hónap, a' csekélyebbre nézve 12 hó.

2) Kosztolásban, reggel kenyér 's melléje még
valami; délben 4—5 féle étel a' szokott életrenddel.
Vacsorára 2—3 féle. Ezenkívül mosással, gyertyá-
vali ellátás.

3) Naponta a' szükséges tanítás, határozott
órákban, a' mennyiben azok hivatalommal össze nem
ütköznek.

4) A' másutt lakandóknak azért kell 20 pfttal
többet fizetni a' tanításért, hogy hozzámjárásuk sok
tisztogattatást okoz, 's alkalmatlanságot szerez: de
az összeget nem magamnak hagyom; hanem a' ne-
tán felállítandó Németnyelvntani növelde' alapjául te-
kintendem.

A' kosztadási díjban olcsóbb nem lehetek; mert
a' debreceni piacról kell magamnak is mindent be-
szereznem, 's a' mi itt kapható, az csak oly drága,

vagy még drágább mint Debrecenben. De még sem
kerül még a' nálam lakandóknak sem a' németnyelv'
megtanulása annyi költségbe, mintha Szépeességre
vitetnének a' növendékek.

Ezen feltételeket 's egész szándokomat azért
közlöm tisztelt Szerkesztő ural, hogy a' kihirdetés
után a' netán nála ez iránt tudakozandókat értesíteni
sziveskedjék ezekről. Megbizom azért és kérem,
minden ajánlkozó szülének, gyermekének állapotjá-
nak nevét körülményeit magánál méltóztassék külön
ívre bejegyezni, 's engem' minélelőbb a' sikerről ér-
tesíteni. Es hogy itt célt érhesznék, tisztelettel ké-
rem lapjába e' sorokat felvenni.

„Alulirt tisztelettel jelenti a' t. c. közönségnek,
hogy helyly helyel ez előtt tett ígérését beváltat-
ja, 's nehány fiúnövendéket lakához fogadni kész
németnyelv' tanítása végett. A' feltételekről köze-
lebbi tudósítást nyerhet mindenki a' tudakozó inté-
zetnél.“

E' sorok díját majd a' napokban becses kezé-
nél lefogom fizetni.*) 'stb. — 'stb. Óhajtánám, ha
még e' hó' közepén vagy 20-án célomhoz foghatnék,
's azért kérem — ha lehetséges e' soroknak minél-
előbbi kinyomatásáért, 's aztani lelkes közreműkö-
déséért. Maradván mélyen tisztelt Szerkesztő urnak

teljes 's igaz tisztelettel
Roztmilii József m. k.
ref. lelkész.

*) Ezen egész tájéknakra jölvétölég hatható, 's ezeknek
használató, üdvös vállalat kivételére célzó terv sikerülhetését,
mindenki méltányolván, 's szerkesztőségünk is fölkarolván, nem
csak az érdekes rövid hirdetést, hanem e' becses levelet egész
terjedelmében is közleni, legelőszérűbbnek lenni tartottuk, 's
minden nyomtatási díjj nélkül örömmel a' tisztelt közönség elébe
bocsájttuk. — A' nagyon tisztelt Váilalkozó pedig fogadja el
azon legszivesb óhajtatásunk: hogy jötköny terve mielőbb sike-
rüljön, — 's nemes szándoka lelkes pártoltatásra találjon. (Szerk.)

Piaciár, váltó gar.	Debrecen	N. Várad	Miskolc
	Nov. 9. középar	Nov. 10. középar	Oct. 3. középar
Köböl			
Tiszta buza	340	300	360
Kétszeres	280	240	320
Rozs	240	190	310
Árpa	170	150	215
Zab	150	120	165
Tengeri	140	120	150
Köles	250		—
Köles kása	450	600	450
Szalonna mázsa	48—62 fr.		72 fr.